

«Քայլ առ քայլ» բարեգործական հիմնադրամ

«Նախադպրոցական հաստատության մանկավարժական
աշխատողների մասնագիտական կարողությունների և
հմտությունների զարգացման» ծրագիր

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Թեմա՝ «Մանկավարժական աշխատողի համագործակցությունը ծնողների
նրանց օրինական ներկայացուցիչների հետ՝ սաների կրթական
աշխատանքների կազմակերպման և ընտանեկան դաստիարակության
հարցում»

Դաստիարակ՝ Քնարիկ Գաբրիելյան

Մանկապարտեզ՝ «Արգելի մանկապարտեզ» ՀՈԱԿ

2023թ.

Բովանդակություն

Ներածություն	3
1.1 Դաստիարակի և երեխայի ծնողի համագործակցությունը՝ որպես ուսումնադաստիարակչական գործընթացի արդյունավետության բարձրացման միջոց	5
1.2 Ծնողական ժողովների անցկացումն ու դրանց նպատակը.....	7
ԵԶՐԱԿԱՑՈՅՈՒՆ.....	8
ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ	9

Ներածություն

<< Ինչու՞ ես ասեմ երեխային այսօրվա վատի համար, ես նրան կսիրեմ այն լավի համար, ինչը նրա մեջ դաստիարակելու եմ վաղը>>:

Վ. Ա. Սուխոմլինսկի

Մեծ է դաստիարակների գործը երեխաների դաստիարակության և զարգացման գործում: Ժամանակների փոփոխման հետևանքով փոխվել է նաև մոտեցումը երեխաների դաստիարակության հարցում: Այժմ մեծ կարևորություն է տրվում երեխայի սեփական առանձնահատկություններին: Շատ հաճախ կարելի կարծիք լսել, որ ամեն ինչ ընտանիքից է գալիս: Սա իսկապես այդպես է: Հիմնական բնավորության գծերը կա՛մ գենետիկորեն դրված են, կա՛մ ձևավորվում են ծնողների ազդեցության տակ մանկության տարիներին: Բայց դա չի նվազեցնում դպրոցի դերը անհատի ձևավորման և դաստիարակության գործում:

Դաստիարակի գործունեությունը միտված է անձնավորության ձևավորմանը և զարգացմանը, ինչն իրականացվում է ուսումնական գործընթացի ընթացքում: Դաստիարակի գերինդիքն ու առաքելությունը մարդկային էության բացահայտումն է, հոգու կառուցումը, գիտելիքների, հմտությունների ու կարողությունների պաշարով սովորողներին զինելը: Հասարակության կողմից կրթական համակարգին ներկայացվող պետական պատվերը՝ ֆիզիկապես և հոգեբանորեն առողջ սերնդի ձևավորումն է, որի իրականացնողը հենց ուսուցիչն է:*

Այս առումով անգնահատելի է ուսումնական գործընթացում երեխայի հետ տարվող ճիշտ ու համակողմանի աշխատանքը, որն անկյունաքարային է ու կարևոր անձի հետագա կենսագործունեության համար: Մի չնչին բացթողումը, մեթոդի կամ հնարի սխալ ընտրությունը, կարող է բացասական ազդեցություն ունենալ սովորողի հոգեկերտվածքի, ընկալումների, բնականոն զարգացման վրա, ուստի այս պարագայում շատ է կարևորվում ծնող- դաստիարակ կապը: Առողջ համագործակցության արդյունքում, անշուշտ, հնարավոր է հեշտությամբ անցնել ուսումնական բոլոր մակարդակները ու բազում հմտություններով, նոր գիտելիքներով մտնել կյանքի հաջորդ շրջափուլ:

Մեծ է դաստիարակի՝ որպես կրթողի դաստիարակողի, ուղղորդողի, խրախուսողի դերը սովորողի առաջադիմության, մոտիվացիայի, աշխատունակության բարձրացման հարցում, սակայն դաստիարակն ավելի վստահ ու գործուն է առաջ շարժվում, երբ սովորողի ծնողի կամ օրինական ներկայացուցչի հետ ունի ընդհանուր նպատակ: Այս առումով առանցքային է երկու սուբյեկտների առողջ համագործակցումը, խնդիրների միասնական վերհանումը, դրանց լուծումները փնտրելու ճանապարհին փոխգործակցությունը: Ժամանակներն այնպիսին են, որ

երեխաներն ավելի ինքնուրույն ու կազմակերպված են դարձել, հաղորդակցական տեխնոլոգիաները դարձել են վերջիններիս համար անսպառ տեղեկատվության աղբյուր: Այս համատեքստում ոչ կիայն լավ օրինակը կարող է երեխայի համար դառնալ կյանքի ուղենիշ, այլև վտանգավորն ու բացասականը, ուստի վերջիններիս ծնողների հետ դաստիարակի, մանկավարժական այլ աշխատողների շարունակական համագործակցությունը առանցքային դերակատարում ունի: Չի կարելի այք փակել երեխայի վարքի վատ դրսևորումների վրա: Ոսուցիչն ու ծնողը պետք է իրենց ջանքերն ուղղեն, որպեսզի երեխաները կյանքում ունենան հաջողություններ, կրթության մեջ՝ առաջադիմություն, ինչպես նաև ունենան կայուն վարք: Սա երկարատև ու համակարգված աշխատանքի արդյունք է, որը նպատակ ունի երեխայի համար ստեղծել կրթության բարենպաստ միջավայր:

Հետազոտության թեմայի արդիականությունը: Սույն հետազոտության արդիականությունության համար հենքն է հանդիսանում սովորողի կրթության ու դաստիարակության իրավունքը և այդ իրավունքի իրացման ճանապարհին ծնող-դաստիարակ առողջ համագործակցային հարաբերությունների հաստատումն այն համատեքստում, որ երկու կողմն էլ շահագրգիռ են, որ այդ իրավունքի իրացման գործընթացը լինի հաջողություններով ու հաղթանակներով լի:

Հետազոտության նպատակը: Տույց տալ ծնող-դաստիարակ կապի դրական ազդեցությունը երեխաների դաստիարակության, ուսումնառության, ընդհանուր զարգացման ու աշխարհաճանաչողության վրա:

Հետազոտության խնդիրը: Մահմանել այն եղանակներն ու ձևերը, որոնց շրջանակներում թույլատրելի է և անհրաժեշտ, որպեսզի ծնողն ու դաստիարակը, միմյանց փոխօգնելով ու փոխլրացնելով, նպաստեն, որ ուսումնական գործընթացում սովորողն ունենա գիտակցված մոտեցումներ, առաջադիմի, ունենա կրթական չափորոշիչների վերջնարդյունքների համապատասխան գիտելիք, հմտություններ ու կարողություններ:

1.1 Դաստիարակի և երեխայի ծնողի համագործակցությունը՝ որպես ուսումնասիրաստիարակչական գործընթացի արդյունավետության բարձրացման միջոց

Երեխայի կրթական կարիքների բացահայտման, նրա մտավոր կարողությունների ու անձնային որակների հետազոտման ու զարգացման հարցերում առանցքային դեր ունի մանկապարտեզի և ընտանիքի փոխներգործությունը, որի հիմքում պետք է դրված լինեն ընդհանուր հետաքրքրություններն ու նպատակները՝ փոխհարաբերությունների հիմքում պետք է դրվեն միմյանց նկատմամբ վստահության, փոխադարձ հարգանքի, փոխօգնության և օժանդակության, համբերատարության սկզբունքները:

Նման միջավայրի ապահովումը կարող է մեծապես օգնել դաստիարակին և բարձրացնել նրա աշխատանքի արդյունավետությունը, քանի որ ծնողների հետ համագործակցության շնորհիվ կարելի է հասնել սովորողի՝ ինքնորոշման, ինքնակառավարմանը, ուսումնական գործընթացում հանդիպող դժվարությունների հաղթահարմանն ու անհրաժեշտ կարողությունների ու հմտությունների ձևավորմանը: Երեխային, ծնողներին և դաստիարակին պետք է միավորեն ընդհանուր մտահոգություններ, խնդիրներ, նպատակներ ու դրանց հասնելու լուծումներ, եղանակներ: «Երեխայի ծնողն իրավունք ունի համագործակցելու ուսումնական հաստատության մանկավարժական աշխատողների հետ իր երեխայի կրթության կազմակերպման հարցերով»:

Մանկապարտեզի և ընտանիքի համագործակցությունը երկարատև ու բարդ գործընթաց է, որի հիմքում պետք է դրված լինեն մի շարք սկզբունքներ, որոնց թվում են.

- Փոխադարձ հարգանքը ծնող-դաստիարակ հարաբերություններում, բարոյահոգեբանական կայուն միջավայրը, միասնական շահերի շուրջ բանակցելու, ելքեր գտնելու կարողությունը:
- Արդյունավետ հետադարձ կապի մեխանիզմների գործարկումը, երեխաների առաջադիմության ու վարքի մշտադիտարկումը, սխալների հայտնաբերումը, ընդունումը, վերլուծությունը, թերի կողմերի արձանագրումը, ինքնանդրադարձ կատարելու կարողությունը:

¹ www.arlis.am/documentview.aspx?docID=74345 ՀՀ Հանրակրթության մասին օրենք, հոդված 28, կետ 2:

- Հումանիտական, բարության ազնվության մղումները:
- Մեփական շահի ստորադասումը, սովորողի կրթական իրավունքի իրացման գերադասումը:
- Անձնային բարձր որակների դրսևորումը:

Դաստիարակների և ընտանիքի փոխներգործության բնույթը պայմանավորող հանգամանքներից է ծնողների իմացական կարողությունները, հայացքներն ու դիրքորոշումները: Շատ կարևոր է նաև ծնողի կողմից ազնիվ ու անվերապահ մոտեցումն ուսուցչին, դպրոցին: Երբ ծնողը ներգրավված է երեխայի կրթության գործընթացում, վերջինս ունի ավելի բարձր ակադեմիական առաջադիմություն, քննությունների և թեստերի ավելի լավ արդյունքներ: Այդ նույն ժամանակ բարելավվում է հաճախման ցուցանիշը, աշակերտի մոտ զարգանում են սոցիալական հմտությունները և նրա վարքը դրական է դառնում ինչպես տանը, այնպես էլ դպրոցում: Սրանք այն շատ կարևոր գործոններն են, որոնք ազդում են աշակերտի վրա ինչպես դպրոցում ուսանելիս, այնպես էլ ապագա մասնագիտական գործունեության ընթացքում²:

Ուսումնական գործընթացին ծնողների ներգրավվածությունը մեծապես կարող է պայմանավորել սովորողների հաջողությունը: Անկախ ընտանիքի սոցիալ-տնտեսական կարգավիճակից, ծնողի կրթության աստիճանից՝ վերջինիս ներգրավվածությունը սովորողի կրթության գործընթացին անփոխարինելի կարելի է համարել սովորողի զարգացման վրա թողած ազդեցության առումով:

Ի վերջո, մանկապարտեզում երեխաները խաղում են, հաճախ չեն ենթարկվում, երբեմն էլ հրաժարվում են պարապմունքին մասնակցել: Դաստիարակը, իհարկե, դիտողություն է անում, փորձում ինչ-որ կերպ ազդել՝ արդյունքում ծնողին հրավիրելով մանկապարտեզ: Այս պարագայում եթե ծնողը փոխըմբռնում չի գտնում դաստիարակի հետ, ապա դա կարող է բացասաբար անդրադառնալ հենց սովորողի վրա վրա:

Մանկապարտեզի և ծնողի մշտական կապի պահպանումը, կառուցողական ու բարենպաստ հարաբերությունները ծնողի և ուսուցչի միջև կարող են նվազեցնել դպրոցական բռնության ռիսկերը: Ուստի ցանկացած պարագայում բախումը սովորողի և դաստիարակի միջև

² http://kargiskola.ge/parent/pdf/PE_GUIDE_Armenian.pdf Ծնողների ներգրավվածությունը, Թբիլիսի, 2015, էջ 3:

անթույլատրելի է, հարկավոր է միշտ պահպանել էթիկայի կանոններն ու իմանալ սեփական իրավունքներն ու պարտականությունները:

Այսպիսով, վստահաբար կարող ենք ասել, որ կրթայան համակարգում ավելի լավ արդյունքների հասնելու, երեխայի դաստիարակության համար նպաստավոր պայմաններ ստեղծելու համար մանկապարտեզը և դաստիարակը պետք է հետաքրքրված լինեն ծնողների հետ ակտիվ համագործակցմամբ: Իսկ ծնողները, առաջնայի նհամարելով սեփական երեխայի լավ ու որակյալ կրթությունը, պետք է մշտապես համագործակեն դպրոցի մանկավարժական աշխատողների, այլ սովորողների ծնողների հետ:

1.2 Ծնողական ժողովների անցկացումն ու դրանց նպատակը

Ծնողների հետ մշտական կապի մեջ լինելու, հնարավոր խնդիրները, խմբում առկա կազմակերպչական հարցերը քննարկելու համար դաստիարակը սահմանված կարգի համաձայն պետք է անցկացնի ծնողների հետ ընդհանրական հանդիպումներ՝ ծնողական ժողովներ: Սա այն հարթակն է, որտեղ թե՛ դաստիարակը, թե սովորողի ծնողը՝ հայրը, մայրը, օրինական ներկայացուցիչը, ունեն հնարավորություն ուղիղ հաղորդակցման: Ծնողական ժողովը ծնողների հետ աշխատանքի հիմնական ձևն է, որի միջոցով լուծվում են ժողովների ժամանակ առաջացած խնդիրները, քննարկվում են երեխայի հնարավոր վարքային, կրթական և այլ բնույթի հարցերը: Ժաղովի ընթացքն արձանագրվում է, ըստ անհրաժեշտության՝ կարելի է կազմակերպել արտահերթ ծնողական ժողովներ:

Դաստիարակը ծնողի համար ներկայացնում է առկա խնդիրը կամ իրավիճակը, խոսում դրա հնարավոր դրական ու բացասական ենթատեքստի ու զարգացման հնարավոր սցենարների, հետևանքների մասին: Այստեղ կարևոր է ծնողական համայնքի արձագանքը՝ հետադարձ կապ ստեղծելու կարողությունը: Շատ կարևոր է, որ ծնողն ընդունի և՛ դրական և՛ բացասական կամ քննադատողական դիտարկումները:

Անհրաժեշտ է՝

- ծնողներին ծանոթացնել մանկապարտեզում իրականացվող մանկավարժական գործընթացի առանձնահատկություններին, նախադպրոցականի ժամանակակից մոտեցումներին,
- խմբային աշխատանք տանել խմբի ծնողների հետ,
- խնդրել ծնողներին, որ երեխաներին ժամանակին բերեն մանկապարտեզ, անտեղի չպահեն տանը

- ավելի հաճախակի ժամանակ տրամադրեն իրենց երեխաներին, ժամանակ առ ժամանակ այցելել տիկնիկային թատրոն,
- ծնողներին ներգրավել կազմակերպչական գործունեության մեջ:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՅՈՒՆ

Այսպիսով, հիմք ընդունելով հետազոտության ընթացքում կատարած մեր պնդումները՝ կատարենք մի քանի արձանագրումներ.

- Ուսուցիչն առանցքային դերակատարում ունի սովորողների կրթության ու դաստիարակության գործընթացում սովորողի ծնողին կամ օրինական ներկայացուցչին ներգրավելու առումով:
- Ուսուցիչն ուսումնական գործընթացի արդյունավետ իրականացման համար պետք է համագործակցային հարաբերություններ ստեղծի սովորողների, վերջինիս ծնողի կամ օրինական ներկայացուցիչների, այլ մանկավարժական աշխատողների հետ:
- Ուսուցիչը՝ որպես ուսումնական գործընթացի հիմնական կազմակերպիչ և պատասխանատու, զարգացնում է սովորողների ակտիվությունը, ինքնուրույնությունը, նախաձեռնողականությունը՝ սրտորեն համագործակցելով սովորողի ծնողի կամ օրինական ներկայացուցիչների հետ:
- Ուսուցիչը, սովորողի ծնողը կամ օրինական ներկայացուցիչը սովորողների կրթության ու դաստիարակության հարցում պետք է ունենան միասնական պահանջներ ուն նպատակներ:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=72808> ՀՀ կառավարության որոշում:

2. www.arlis.am/documentview.aspx?docID=74345 ՀՀ Հանրակրթության մասին օրենք:

3. http://kargiskola.ge/parent/pdf/PE_GUIDE_Armenian.pdf Ծնողների ներգրավվածությունը,
Թբիլիսի, 2015